

Krajové a staré odrody rastlín v rozvoji vidieka

V ostatných desaťročiach je vplyvom nepriaznivých civilizačných aktivít a klimatických zmien evidovaný enormný zánik ekosystémov a tým aj populácií, druhov a jedincov so špecifickou genetickou výbavou. Preto sa na všetkých úrovniach zabezpečuje apelácia na ľudstvo na uchovanie biodiverzity ako nenahraditeľnej súčasti existencie ľudstva na Zemi.

Dôkazom toho je aj skutočnosť, že rok 2010 bol OSN vyhlásený za rok Biodiverzity. Druhým závažným problémom je aj počet využívaných druhov pre riešenie potravinovej bezpečnosti. Z 250 tisíc opísaných botanických druhov rastlín, využíva ľudstvo len okolo 7 tisíc druhov, pričom potravinová bezpečnosť je vo svete postavená na pestovaní 10 najvyužívanejších druhov. Tento stav je veľmi nebezpečný pre riešenie potravinovej bezpečnosti.

Druhým nepriaznivým momentom v tejto problematike je využívanie čím ďalej tým menšieho počtu odrôd z rastlinných druhov, čím sa zvyšuje zraniteľnosť pestovateľských technológií a hlavne rozširovanie infekčného tlaku, čo má za následok zvýšenú aplikáciu pesticídov a tým aj zhoršovanie stavu životného prostredia. Z uvedeného dôvodu bola prijatá medzinárodná stratégia pre rozširovanie počtu druhov pre riešenie potravinovej bezpečnosti aj na úrovni menej známych, zabudnutých a netradičných druhov, ktoré je možné využiť súčasne aj pre sociálno-ekonomický rozvoj malých a stredných fariem. Mnohé z týchto druhov sú významné aj pre praktické využitie v ekologickom poľnohospodárstve. Pri týchto druhoch sú aj značné možnosti pre rozširovanie šľachtiteľského procesu, čím sa vytvára priestor pre zakladanie nových šľachtiteľských a množiteľských pracovísk a tým aj vytváranie pracovných príležitostí pre absolventov univerzít ale aj malých a mladých farmárov iných záujemcov ako aj vytváranie prostredia pre aplikáciu rizikového kapitálu. Rozširovaním a využívaním viacerých menej známych a netradičných druhov umožňuje riešiť aj problematiku znižovania infekčného tlaku chorôb a škodcov, využívať druhy vhodné pre suchšie pestovateľské podmienky, vyhľadávať nové zdroje biologicky aktívnych látok pre funkčné potraviny, nové suroviny pre farmaceutické a kozmetické spracovanie, obohatenie ovocných druhov a zeleniny, riešenie krajnotvorby a sociálno-ekonomického rozvoja vidieka.

Zavádzanie nových druhov do hospodárskeho využívania znamenalo v minulom období a bude znamenať aj v budúcnosti významný ekonomický prínos v reťazi od šľachtenia, množenia, pestovania, spracovávania a využívania rôznych potravín a výrobkov spotrebného charakteru pre regióny, krajinu ako aj svet. Z toho dôvodu sa venuje vo svete významná pozornosť nielen uchovaniu genofondu tradičných druhov a ich odrôd ale aj introdukcii, domestikácii a zavádzania nových druhov a ich odrôd pre rôzne praktické využitie.

Tento stále aktuálny proces má svoje plné opodstatnenie aj v súčasnosti a to v dvoch smeroch. V ekologizácii poľnohospodárstva sa venuje mimoriadna pozornosť revitalizácii mnohých starých a krajových odrôd z rastlinných druhov z dôvodu ich vysokej tolerantnosti proti biotickým a abiotickým faktorom prostredia, ktoré zaručujú produkciu ekologických potravín.

V druhom smere sa preferuje introdukcia a novodobá domestikácia nových netradičných druhov rastlín označovaných aj ako rastliny budúcnosti. Mnohé z týchto nových druhov majú vysoký hospodársky význam s ohľadom na ekologickú produkciu potravín ako aj surovín pre rôzne priemyselné spracovanie.

Názov VP*	Krajové a staré odrody rastlín v rozvoji vidieka	
Stredisko	Nitra	
Fakulta (ty) SPU	Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov	
Ročníkový vedúci	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc.	
Ročník	1.	
Zimný semester		
Č.	Názov témy	Lektori
1.	Biodiverzita a udržateľný rozvoj	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Doc. Ing. Janka Nôžková, CSc.
2.	Biodiverzita a voda	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Ing. Zuzana Schubertová, PhD
3.	Biodiverzita a opel'ovače	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Ing. Zuzana Schubertová, PhD.
4.	Biodiverzita a potravinová bezpečnosť	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Ing. Zuzana Schubertová, PhD.
5.	Biodiverzita a zdravie obyvateľstva	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Ing. Zuzana Schubertová, PhD.
6.	Vznik kultúrnych druhov a ich rozširovanie	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Doc. Ing. Janka Nôžková, CSc.
7.	Hospodárska hodnota genetických zdrojov rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Ing. Zuzana Schubertová, PhD.
Forma ukončenia		Písomný test
Letný semester		
Č.	Názov témy	Lektori
1.	Klasifikácia a katalogizácia genetických zdrojov rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo	Doc. Ing. Janka Nôžková, CSc.Doc. Ing. Ján Brindza, CSc.
2.	Uchovávanie genetických zdrojov pre výživu a poľnohospodárstvo	Doc. Ing. Janka Nôžková, CSc.Doc. Ing. Ján Brindza, CSc.
3.	Význam starých a krajových odrôd pre regionálny rozvoj	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Doc. Ing. Janka Nôžková, CSc
4.	Tradičné agrosystémy v sociálno-ekonomickom rozvoji malých, mladých a rodinných farmárov	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Ing. Zuzana Schubertová, PhD.
5.	Uchovanie genofondov malými, mladými a rodinnými farmármi	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Ing. Zuzana Schubertová, PhD.
6.	Agrobiodiverzita v organickom poľnohospodárstve	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Ing. Zuzana Schubertová, PhD.
7.	Uchovanie a využívanie genofondov v hnutí Slow Food a iných medzinárodných programov	Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. Ing. Zuzana Schubertová, PhD.
Forma ukončenia		Spracovanie prípadovej štúdie

* VP = vzdelávací program